

Fővárosi Ítéletőábla

6.Pf.20.931/2021/8.

A Fővárosi Ítéletőábla a Bihari Űgyvédi Iroda (űgyvéd címe; űgyintéző: dr. Bihari Krisztina űgyvéd) által képviselt felperes (cím) felperesnek a Dr. Szabó István Tamás Űgyvédi Iroda (űgyvéd címe; űgyintéző: dr. Szabó István Tamás űgyvéd) által képviselt I.r. alperes (I.r. alperes címe) I. rendű, a személyesen el nem járt II.r. alperes (cím) II. rendű és a Dr. Szabó István Tamás Űgyvédi Iroda (űgyvéd címe; űgyintéző: dr. Szabó István Tamás űgyvéd) által képviselt III. r. alperes (III.r. alperes címe) III. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2021. október 22. (helyesen: 2021. október 20.) napján meghozott 13.G.42.141/2020/24. számú ítélete ellen a felperes által 31. sorszám alatt benyűjtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéletőábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy az állam által viselt le nem rótt kereseti illeték 871.460 (nyolcszázhetvenegyezer-négyszázhatvan) forint összegű.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és a III. rendű alpereseknek személyenként külön-külön 127.000 (százhuszonhétézer) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 1.161.950 (egymillió-százhatvanegyezer-kilencszázötven) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A 2007. szeptember 3-án szerződés száma1 számon kötött kölcsönszerződés (a továbbiakban: I. szerződés) alapján az I. rendű alperes 240 hónap futamidőre 49.157 CHF

összegű szabadfelhasználású kölcsönt folyósított forintban a felperesnek. A 2010. február 25. napján szerződés száma2 számon kötött újabb kölcsönszerződés (a továbbiakban: II. szerződés) alapján az I. rendű alperes 300 hónapra 21.105 euró, ugyancsak szabadfelhasználású forint kölcsönt nyújtott a felperesnek. A szerződéseket közjegyzői okiratba foglalták. Mindkét kölcsön visszafizetését a egyéb érdekelt1 tulajdonát képező ingatlanra alapított jelzálogjoggal biztosították.

[2] egyéb érdekelt1 2011. április 30. napján elhunyt, örökösei a II. rendű alperes és a felperes.

[3] Az I. rendű alperes a II. kölcsönszerződést 2014. szeptember 18-án, az I. szerződést pedig 2016. március 10-én azonnali hatállyal felmondta. Az I. rendű alperes a felperessel szemben a kölcsönszerződések alapján fennálló követeléseit 2016. november 10-én a III. rendű alperesre engedményezte.

[4] A felperes 2017. december 27-én indított pert az I-II. rendű alperesekkel szemben. Keresetét 2019. január 27-én terjesztette ki a III. rendű alperesre.

[5] A felperes a keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I. és II. kölcsönszerződések a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), c) és e) pontjai alapján semmisek, az I-II. szerződéseket tartalmazó közokiratok – árfolyamkockázat áthárításával kapcsolatos – 1.1.-1.4., IV.2. és VII.2. pontjai a Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdése, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 209. § (1) és (4) bekezdése alapján részlegesen érvénytelenek, a banki nyilvántartás alapján készített közjegyzői ténytanúsítványra vonatkozó I/4. pontba foglalt szerződési kikötések a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés a) b) és j) pontjai, valamint a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján, az I. rendű alperes azonnali hatályú felmondási jogát szabályozó VI.2. pontjai a Ptk. 209. § (1) bekezdése szerint tisztességtelenek. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérte, hogy a bíróság az I. kölcsönszerződést 7.422.215 forint és 5,99% kamata, a II. szerződést 5.578.896 forint és 10,29% kamata erejéig nyilvánítsa érvényessé azzal, hogy megilleti az a jog, hogy az érvénytelen szerződési rész elhagyása mellett ne kelljen árfolyamkülönbözetet fizetnie. Kérte továbbá annak megállapítását, hogy a felmondások – a pontos felmondási ok megjelölésének hiányában – érvénytelenek, illetve a tisztességtelenül felszámított összegek miatt fenn nem álló tartozása folytán hatálytalanok. A II-III. rendű alpereseket kereseti kérelme tűrésére kérte kötelezni. Kérte annak megállapítását is, hogy lejárt tartozás hiányában az I. és III. rendű alperesek közötti engedményezési szerződés vele szemben hatálytalan.

[6] Az I. és III. rendű alperesek a kereset elutasítását kérték. A felperesnek az érvénytelenség alapjául szolgáló tényállításait valamennyi érvénytelenségi ok tekintetében vitatták. Állították, hogy az I. rendű alperes a jogszabályban, illetve az EUB ítéleteiben foglaltaknak megfelelően tájékoztatta az árfolyamkockázatról a felperest. A felmondások

jogszerűek voltak, a felmondások jogszerűtlenségének megállapítása iránti kereset teljesítését a Pp. 123. §-ában meghatározott előfeltételek hiánya kizárja. Az engedményezési szerződés vonatkozásában pedig hiányzik a felperes perbeli legitimációja.

[7] Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította.

[8] A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

[9] Az Ítéltábla álláspontja szerint a II. rendű alperes idézése szabályszerűségének a hiánya mellett a kereset hiányosságai miatt sem volt lehetséges az elsőfokú ítélet érdemi felülvizsgálata. A végleges kereset alapján ugyanis nem volt egyértelmű, hogy a felperes a kölcsönszerződések teljes, vagy részleges érvénytelenségének megállapítását és az ezekhez kapcsolódó jogkövetkezmények alkalmazását kéri-e, keresete a megjelölt egyes semmisségi okokhoz kapcsolódóan azonos, vagy különböző jogkövetkezmény levonására irányul-e, a II-III. rendű alperesekkel szemben milyen jogát érvényesíti, illetve mikor kötött, milyen tartalmú engedményezési szerződés az, melynek hatálytalanságára hivatkozik. Az Ítéltábla meghagyta ezért az elsőfokú bíróságnak, hogy A/6 jelű tértivevény alkalmazásával idézze a II. rendű alperest, és ügyeljen arra, hogy a II. rendű alperes számára küldött bírósági iratot ne a felperes, vagy közös hozzátartozó vegye át, továbbá a megjelölt hiányai miatt hívja fel a felperest keresetének pontosítására, az I. és III. rendű alpereseket pedig arra, hogy az engedményezési szerződést csatolják.

[10] A megismételt eljárásban a felperes a keresetét a következők szerint tartotta fenn: a Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdése alapján elsődlegesen kérte mindkét kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérte, hogy az I. kölcsönszerződést a bíróság 7.422.215 forint és 5,99 % kamata, a II. kölcsönszerződést 5.578.896 forint és 10,29 % kamata erejéig nyilvánítsa hatályossá azzal, hogy az I. szerződés alapján az alperes felé 707.215 forinttal, a II. kölcsönszerződés alapján pedig 2.078.896 forinttal tartozik. Kérte továbbá annak megállapítását, hogy az I. és III. rendű alperesek közötti engedményezés vele szemben hatálytalan. Arra az esetre, ha a bíróság a szerződések érvénytelenségét nem látná megállapíthatónak, másodlagosan az I. rendű alperessel szemben kérte a felmondások érvénytelenségének a megállapítását.

[11] A felperes a kölcsönszerződések érvénytelenségét arra alapította, hogy az I. rendű alperes árfolyamkockázatról való tájékoztatása nem felelt meg az EUB C-51/2017., C-186/2016.,

C-609/2019., C-776/2019. és C-782/2019. számú ítéleteiben meghatározott követelményeknek, ami – a BH2021.141. számon közzétett eseti döntésében kifejtettek szerint is – az árfolyamváltozás következményeit korlátlanul rá hárító szerződési kikötések tisztességtelenségét eredményezi. Állította, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatnak csak abban

az esetben nem kell konkrét adatokat, számítást, az árfolyamok várható alakulásának bemutatását tartalmaznia, ha az árfolyamkockázat mibenléte és annak gazdasági következményei egyébként világosak és egyértelműek. Érvénytelen szerződés felmondása jogdogmatikailag kizárt, az abból eredő követelés nem engedményezhető és bírói úton nem is kényszeríthető ki.

[12] Az I. és III. r. alperesek az érdemi ellenkérelmükben foglaltakat fenntartották. Kiemelten hivatkoztak arra is, hogy a Kúria Pfv.I.20.567/2020. számon hozott határozatában megállapította, hogy a perbelivel azonos tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozat a hazai és az uniós jognak megfelel, és az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselése nem tisztességtelen.

[13] Az elsőfokú bíróság ilyen előzmények után hozott újabb ítéletével a keresetet elutasította és a felperest az I. és III. rendű alperesek javára együttesen 127.000 forint elsőfokú és ugyanilyen összegű másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte. Megállapította továbbá, hogy a felperes költségmentessége folytán le nem rótt 780.060 forint illetéket és 21.000 forint előlegezett költséget az Állam viseli.

[14] Ítéletének tényállásában a szerződések árfolyamkockázat viselésére és a hitelező felmondására vonatkozó releváns rendelkezései mellett rögzítette, hogy a 2015. április 21-én kelt elszámolása szerint a 2014. évi XL. törvény (DH2 törvény) alapján az I. rendű alperes az I. szerződés esetében 7.450,36 CHF tisztességtelenül felszámított összeget írt jóvá, 3.859,65 CHF-t a felperes lejárt tartozására, míg 3.590,71 CHF-t a még nem esedékes tőketartozására számolt el. A 2014. évi LXXVII. törvénynek (DH3 törvény) megfelelően tájékoztatta továbbá a felperest a szerződés forintosításáról. A felperes életbiztosítása alapján az alperes a kölcsön törlesztéseként 2015. július 1-jén 211.322 forintot, 2015. július 15-én pedig 1.763.626 forintot írt jóvá. 2016. január 14-én az I. rendű alperes felszólította a felperest a lejárt 197.442 forint ügyleti és 5.132 forint késedelmi kamatból álló tartozásának 8 napon belüli megfizetésére. A 2016. március 10-én kiállított közjegyzői okiratba foglalt felmondás szerint az adósok a kölcsönszerződésben foglalt fizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget, ezért a hitelező a kölcsönszerződést – a Ptk. 523. § (1) bekezdés e) pontjára is hivatkozással – azonnali hatállyal felmondta. A felmondásba foglalt tanúsítvány szerint az adósok nyilvántartott kölcsöntartozásának összege 10.281.350 forint, amelyből 9.969.993 forint a tőke, 302.591 forint az esedékes ügyleti kamat és 8.766 forint a késedelmi kamat.

[15] Az elsőfokú bíróság a II. szerződés vonatkozásában megállapította, hogy az I. rendű alperes 2014. június 21-én felmondás előtti utolsó fizetési felszólítást küldött a felperesnek, amelyben felhívta, hogy 436,49 euró tőke, 590,25 euró ügyleti kamat, 17,55 euró késedelmi kamat és 15,88 euró kezelési költség, összesen 1.060,17 euró összegű lejárt tartozását 15 napon belül egyenlítsse ki. A 2014. szeptember 18-án kiállított közjegyzői okirat szerint a bank a kölcsönszerződést a Ptk. 525. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással azonnali hatállyal felmondta, tekintettel arra, hogy az adós szerződés szerinti fizetési kötelezettségének felszólítás ellenére nem tett eleget. A felmondásban rögzítésre került, hogy az adós tartozása 2014. szeptember 15-én 20.559,69 euró tőke, 1.092,12 euró esedékes ügyleti kamat, 72,08 euró késedelmi kamat és 40,73 euró kezelési költség, összesen 21.760,62 euró.

Az I. rendű alperes 2015. április 10-én kelt, DH2 törvény szerinti elszámolásában értesítette a felperest a tisztességtelenül felszámított 788,59 eurónak a lejárt tartozására való elszámolásáról, valamint az elszámolást és forintosítást követően fennálló tartozásának összegéről. A felperes a Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság előtt 15.P.XIX.22.296/2017. számon végrehajtás megszüntetése iránt indított pert, mely jelen per jogerős befejezéséig felfüggesztésre került. Az I. rendű alperes a felperessel szemben a II. szerződés alapján fennálló követelését 2016. november 10-én a III. rendű alperesre engedményezte.

[16] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában rámutatott arra, hogy a megismételt eljárásban a felperes keresetét már nem alapította a szerződések létre nem jöttére. Az ügyletkötések során eljáró tanúk általánosságban nyilatkoztak, ezért vallomásuk helyett a bíróság az okirati bizonyítékoknak tulajdonított ügydöntő jelentőséget. Utalt arra, hogy a felperes mindkét szerződés esetében elismerten aláírta az árfolyamkockázati tájékoztatót. Azok tartalma alapján egyértelmű volt, hogy az ügyletnek előre meg nem határozható kockázata van, és nem tűnt úgy, hogy a kockázat nem jelentős mértékű, vagy ne kizárólag és korlátlanul terhelné a felperest. Az átlagos fogyasztó számára a tájékoztatásból ki kellett tűnnie, hogy egy esetlegesen jelentős árfolyamváltozás pénzügyi nehézségeket okozhat a fogyasztó számára. A második szerződéskötés alkalmával ráadásul a felperes már rendelkezett a korábbi szerződés alapján az árfolyamváltozás kockázataival kapcsolatos tapasztalattal. Egy általánosan tájékozott és körültekintő fogyasztótól pedig elvárható, hogy aláírása előtt megismerje és értelmezze a szerződés tartalmát, és ha az nem egyértelmű és világos számára, szakértő segítségét kérje. Az elsőfokú bíróság szerint a felperesnek nem kellett tájékoztatást kapnia az árfolyamváltozás mértékéről, hiszen az még az I. rendű alperes előtt sem volt ismert. Az sem volt megállapítható, hogy a konstrukció egyértelműen hátrányos lett volna a fogyasztó számára, hiszen fennállt a forint/devizaárfolyam kedvező irányú változásának a lehetősége is. A pótfedezet bevonásának szabályaiból pedig nem következett, hogy az árfolyamváltozás csak 5 % mértékű lehet. A bíróság álláspontja szerint a felperes nem tudta bizonyítani, hogy az árfolyamváltozás várható mértékéről az alperes tudomása ellenére nem tájékoztatta. Az árfolyamkockázat felperesre terhelése világos és érthető rendelkezés volt, ami a támadott szerződési kikötések tisztességtelenségének vizsgálatát kizárta.

[17] A bíróság a szerződés I.2., illetve XVIII.12. pontjainak tisztességtelenségét sem látta megállapíthatónak a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjai alapján. Kifejtette: a támadott rendelkezések egyik felet sem jogosították fel a másikkal szemben a szerződés értelmezésére, és nem jogosították fel kizárólagosan a bankot annak megállapítására, hogy az adós teljesítése szerződésszerű-e. Az elszámolás vitatása esetén a banknak részletesen ki kell mutatnia az adóst terhelő tartozás összegét. Az EBH2018.G.1. számon közzétett elvi határozat szerint az ilyen tartalmú rendelkezés nem minősül tartozáselismerő nyilatkozatnak, nem változtatja meg a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára és nem korlátozza igényérvényesítési lehetőségeit sem.

[18] A bíróság kifejtette: a felmondás érvénytelenségének megállapítása iránti kereset a Pp. 123. §-a alapján az I. rendű alperessel szemben előterjeszthető volt. A megállapításhoz a felperesnek jogi érdeke fűződött, jogszerű felmondás hiányában ugyanis az

I. rendű alperes a teljes tőke-, és kamattartozásra nem vezethetne végrehajtást, emellett a felperes a felmondások érvénytelenségére alapítva nem kérheti az I. rendű alperes marasztalását. A felmondások alapján a bíróság egyértelműen megállapíthatónak találta, hogy az I. rendű alperes a felperes törlesztési kötelezettségének a megszegése miatt, a Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontjában megjelölt okból mondta fel a szerződéseket. A legalább három havi törlesztés elmulasztása pedig olyan jelentős késedelemnek minősült, amely megalapozta a jogosult felmondását. A bíróság utalt arra, hogy a BH2019.132. számú eseti döntés értelmében a DH2 törvény szerint tisztességtelenül felszámított összeg csupán technikai elszámolási adatként volt figyelembe vehető.

[19] Az elsőfokú ítélettel szemben elsődlegesen annak részbeni megváltoztatása, közbenső ítélettel a kölcsönszerződések érvénytelenségének megállapítása és az érvénytelenség jogkövetkezményeiként az árfolyamkockázat-viselése felső határának 180 forint/svájci frank, illetve 220 forint/euró mértékben való maximalizálása, részítélettel a felmondás jogellenességének megállapítása, másodlagosan a jogszabálysértő elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése iránt a felperes terjesztett elő fellebbezést. A felperes szerint az elsőfokú bíróság a Korm. rendeletet 1. § (1) bekezdésének, a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének, a 2008/48/EGK Irányelvnek, a Ptk. 205. § (3) bekezdésének, 205/C. §-ának, 209. § (1) és (4) bekezdéseinek, 302-303. §-ainak, 321. §-ának, a 2/2014. PJE határozat 3. pontjának, a C-51/17. és 118/17. számú EUB ítéleteknek, a DH2 törvény 5. és 6. §-ainak, az Alaptörvény R. cikk (2) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének, továbbá a BH2021.141. számú eseti döntésnek a megsértésével hozta meg döntését.

[20] A felperes fenntartotta, hogy a kölcsönszerződések VII.2. pontja és a Kockázatteltáró nyilatkozat tartalma nem felel meg az átláthatóság követelményére vonatkozó uniós elveknek. Nem adnak ugyanis elegendő, konkrét példával illusztrált tájékoztatást arra nézve, hogy a gyakorlatban a fogyasztó számára mit jelent, ha a forint leértékelődése esetén a törlesztőrészlet emelkedik. Ennek hiányában pedig átlagos fogyasztóként nem volt felismerhető számára, hogy az árfolyamkockázat átvállalása pontosan milyen következményekkel jár. A szerződés VII.1. és 2. pontjai félrevezetőek is. Abból ugyanis, hogy az I. rendű alperes felső határt nem nevezett meg, automatikusan még nem következik, hogy ilyen nincsen, és a bank nem adott tájékoztatást a korlátozás nélküli emelkedés lehetőségéről. A „Tájékoztatás a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól” elnevezésű melléklet a devizában történő finanszírozás általános kockázatairól szól és nem állapítható meg, hogy azokból a perbeli szerződésre melyek vonatkoznak.

[21] A felperes sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem alkalmazta a 4/2021. PJE rendelkezéseit és nem vizsgálta külön-külön a két felmondás jogellenességét. Kifogásolta, hogy a bíróság a felmondások tartalmi hiányosságaira alapított keresetét el sem bírálta, holott az egyik felmondás sem rögzítette a felmondáskor lejárt tartozás összegét, ami miatt a felmondások joghatás kiváltására nem voltak alkalmasok. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság erre vonatkozó viszontkereset nélkül ítéletében pótolta a felmondásokból hiányzó felmondási okot. Hivatkozott a Kúria Gfv.VII.30.071/2019/9. számú ítéletében kifejtettekre. Álláspontja szerint bármilyen jelentéktelen fizetési késedelem nem jogosította fel a hitelezőt a szerződés azonnali hatályú felmondására. A Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja különösen nem, figyelemmel arra, hogy a szerződések VI. fejezete a felmondást ettől eltérően

szabályozta. A felmondásoknak a Ptk. 321. §-ára figyelemmel a szerződésen kellett volna alapulnia, ezt azonban az alperes elmulasztotta közölni. Állította, hogy külön is hivatkozott a szerződés VI.2.a. pontjának tisztességtelenségére. Bármilyen kis összegű tartozás ugyanis nem tekinthető súlyos szerződésszegésnek, ezért amiatt a szerződés megszüntetésének a lehetősége a Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontjának megkerülésére irányul és a Ptk. 200.§ (2) bekezdése alapján semmis. Ha pedig az erre a feltételre alapított felmondás érvénytelen, a szerződés még fennáll.

[22] A felperes sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság elbírátlanul hagyta azt a hivatkozását, hogy túlfizetése a felmondáskor lejárt tartozásának összegét meghaladta. Álláspontja szerint a 4/2021. PJE rendelkezéseivel ellentétes, téves a bíróságnak az a megállapítása, hogy a felmondás érvénytelenségét azért nem kell vizsgálni, mert a tisztességtelenül felszámított összeg csak technikai elszámolási adat. A Kúria Gfv.VII.30.322/2019/4. számú ítéletében kifejtettek mellett hivatkozott arra, hogy a 2018.282. számú eseti döntés szerint az elszámolásnak az adósok tartozására vonatkozó adatai a perben eljáró bíróságokat nem kötik. Fenntartotta, hogy az I. rendű alperes nem bizonyította, hogy a tisztességtelenül felszámított 788,59 eurónál nagyobb összegű volt a felmondásig lejárt tartozása. Kiemelte, hogy a III/1339/2016. AB határozatban rögzítésre került, hogy az 54/2014. (XII.10.) MNB rendelet kizárólag a fogyasztó követelése összegének a pénzügyi elszámolási folyamat során történő meghatározására vonatkozik és nem érinti a DH2 törvény hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződések felmondása jogszerűségének a megítélését.

[23] Az I. és III. rendű alperesek terjesztettek elő fellebbezési ellenkérelmet, amelyben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték.

[24] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság ítélete mind ténybelileg, mind jogilag helytálló, és maradéktalanul tükrözi a Kúria iránymutatásaiban, és az EUB döntéseiben körvonalazódó elveket. A Kúria már több – pl. Gfv.30.020/2018/5, BH2020.152, Gfv.30.270/2019/6., illetve a perbelivel teljesen azonos szerződéssel és kockázatfeltárányilatkozással kapcsolatban hozott Pfv.I.20.125/2021/3. számú – határozatában rámutatott arra, hogy a külön íven szövegezett okiratba foglalt tájékoztatása és a kölcsönszerződés VII. fejezete együttesen alkalmasak arra, hogy azokon keresztül a fogyasztó kellően tájékozódjon és felmérje az ügyletben rejlő valós kockázatokat. A tájékoztatásban nem kellett szó szerint feltüntetnie a kockázatvállalás korlátlanágát, a tájékoztatás értelmezése alapján ugyanis enélkül is egyértelmű volt, hogy a kockázatot teljes mértékben az adós viseli. Tájékoztatása az érthetőség mellett az átláthatóság kritériumainak is megfelelt, amennyiben kifejezetten tartalmazta, hogy a kölcsönszerződésben rögzített deviza árfolyama a napi piaci mozgások hatására változhat, és az esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás az adós számára előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. A felperes állításával szemben az euró alapú szerződése alapján a felmondáskor lejárt tartozásának összege jóval meghaladta a három havi törlesztőrészlet összegét.

[25] A felperes a kölcsönszerződések érvénytelenségével és az engedményezés hatálytalanságával kapcsolatos kereseti kérelmeihez képest eshetőlegesen kérte a

felmondások érvénytelenségének/jogellenességének a megállapítását. Ezért annak ellenére, hogy az engedményezés vonatkozásában keresetének elutasítását végső soron nem támadta, az elsőfokú ítéletnek fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdése].

[26] A fellebbezés nem megalapozott.

[27] A felperes másodfokú tárgyaláson tett nyilatkozata szerint az engedményezés hatálytalanságára alapított kereseti kérelmének elbírálását már nem kérte. Ezt figyelembe véve a felülbírálat korlátai között az elsőfokú bíróság ítélete nem szenvedett olyan tartalmi hiányosságban, és nem volt olyan eljárási szabálysértés sem megállapítható, ami a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján az ítélet hatályon kívül helyezését tette volna szükségessé, különös figyelemmel arra is, hogy a Pp. 253. § (3) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság a perben érvényesített jog, illetőleg az azzal szemben felhozott védekezés alapjául szolgáló olyan kérdésekben is határozhatott, amelyekben az elsőfokú bíróság nem tárgyalta, illetőleg nem határozott. A Fővárosi Ítéltábla ezért az elsőfokú ítéletet a rendelkezésre álló adatok alapján érdemben bírálta felül.

[28] Az Ítéltábla az árfolyamkockázati tájékoztatók elsőfokú bíróság ítélete indokolásának [56] pontjában értékelt tartalmát kifejezetten a tényállás részeként tartja szükségesnek rögzíteni azzal, hogy a felperes mindkét szerződés aláírását megelőzően írásban elismerte, hogy a külföldi devizában való finanszírozás kockázatairól tájékoztatást kapott. Az I. rendű alperes tájékoztatása kiterjedt arra is, hogy a kamatszint a finanszírozás devizanemében többnyire különbözik a forint kamatszintjétől és ahhoz képest más tendenciát követ. Tényként állapítható meg továbbá, hogy 2016. november 10-én az I. rendű alperes a felperessel szemben nem csupán a II. szerződés, hanem mindkét szerződés alapján fennálló követelését engedményezte a III. rendű alperesre.

[29] Az így kiegészített, illetve pontosított tényállás mellett a Fővárosi Ítéltábla a per főtárgya tekintetében az elsőfokú bíróság döntésével teljes egészében, annak indokaival csak részben értett egyet az alábbiak miatt:

[30] Az elsőfokú ítélet felülbírálata során abból kellett kiindulni, hogy a felperes keresete mindhárom alperessel szemben az I-II. kölcsönszerződések érvénytelenségének a megállapítására és az érvénytelenség jogkövetkezményének a levonására, az I. és III. rendű alperesekkel szemben ezt meghaladóan az engedményezési szerződés hatálytalanságának a megállapítására irányult, és – 2021. június 22-i keltű előkészítő irata szerint – a felperesnek kizárólag az I. rendű alperessel szemben volt másodlagosan a felmondások érvénytelenségének a megállapítására irányuló kereseti kérelme. A kölcsönszerződések érvénytelenségére alapított kereseti kérelméhez képest a II. rendű alperes nem az adósnak, hanem a jelzálogkötelezettnek volt az örököse, a III. rendű alperes pedig engedményesként csupán a kölcsönszerződésekből eredő követelések érvényesítésére vált jogosulttá. A

felperesnek a fellebbezési tárgyaláson tett azon nyilatkozatára tekintettel, hogy az I. és III. rendű alperesek közötti engedményezés vele szembeni hatálytalanságának a megállapítása iránti kereseti kérelmét nem tartja fenn, az elsőfokú ítélet felülvizsgálata során nem volt jelentősége annak, hogy az elsőfokú bíróság teljesítette-e a Fővárosi Ítéltábla hatályon kívül helyező végzésének engedményezési szerződéssel kapcsolatos utasításait, illetve, hogy ítéletének indokolása kiterjedt-e ennek a kereseti kérelemnek az elbírálására. A felperes további kereseti kérelmei szempontjából ezért az Ítéltábla az engedményezéssel összefüggésben csupán annak rögzítését tartja szükségesnek, hogy a megismételt eljárásban 2021. február 2-án az I. és III. rendű alperesek kizárólag a II. kölcsönszerződésből eredő lejárt követelések 2016. november 10-én történt engedményezéséről szóló értesítést csatolták. A felperes, illetve az I. és III. rendű alperesek egyező perbeli nyilatkozatai, továbbá az alperesek által 2019. április 9-én csatolt forgalmi kimutatás adatai alapján azonban tényként volt megállapítható, hogy 2016. november 10-én ténylegesen mindkét kölcsönből eredő követelések átruházása megtörtént, és azok a teljes lejárt követelések összegére vonatkoztak.

[31] A II. és III. rendű alperesek jogutódi minőségének azért volt jelentősége, mert a bíróság hivatalból köteles vizsgálni, hogy a perben érvényesített anyagi jog a felperest megilleti-e a megjelölt alperesekkel szemben. A felperes szerződések érvénytelenségével kapcsolatos kereseti kérelmei a biztosítéki szerződésekre nem terjedtek ki, a II. rendű alperes pedig jelzálogkötelezett örököseként a kölcsönszerződésekben nem vált szerződő félle. Az engedményezés alapján a 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptk.) 50. § (1) bekezdése szerint irányadó Ptk. 328. § (1) bekezdése és 329. § (1) bekezdése értelmében a III. rendű alperes csak a kölcsönszerződésből eredő követelést, valamint az azt biztosító zálogjogból eredő jogokat szerezte meg, az egyéb a hitelezőt megillető jogok és terhelő kötelezettségek nem szálltak át rá, így szintén nem vált a kölcsönszerződés alanyává. Az I. rendű alperes a közjegyzői okiratok záradékolása alapján, a felperes perindítását megelőzően bírósági végrehajtást kezdeményezett, melyben az eljáró bíróság a rendelkezésre álló adatok szerint az engedményezés alapján megállapította, hogy a III. rendű alperes az I. rendű alperes perbeli jogutóda. Ezt figyelembe véve a felperesnek az engedményessel szemben fennáll a szerződés érvénytelenségével kapcsolatos igény érvényesítésének a lehetősége, de kizárólag a Pp. 369. § a) pontja, illetve 370/B. §-a alapján, az általa már korábban megindított és erre a perre felfüggesztett végrehajtás megszüntetése iránti perben. Mivel jelen per nem végrehajtás megszüntetése iránt, a Pp. 367. §-a szerint illetékes bíróság előtt indult, a felperesnek már nincs az engedményezést érintő kereseti kérelme, a felmondás jogellenességét pedig kizárólag az I. rendű alperessel szemben kérte megállapítani, a II. és III. rendű alperesekkel szemben az elsőfokú bíróság megalapozottan utasította el a keresetet, ennek helyes indoka azonban a passzív perbeli legitimáció hiánya.

[32] Az I. rendű alperessel szembeni kereset vonatkozásában az elsőfokú bíróság a tanúvallomások helyes értékelése alapján állapította meg, hogy az írásban rögzítettektől eltérő, az árfolyamváltozás korlátozottságára vonatkozó megtévesztő szóbeli tájékoztatás megtörténte kétséget kizáróan nem volt igazolt. tanú3 ugyanis a konkrét ügyletre egyáltalán nem emlékezett, tanú2 pedig nem tudta felidézni, hogy az első szerződés megkötésekor kinek a részéről és pontosan milyen tartalmú tájékoztatás hangzott el. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróságnak helytálló volt az a következtetése is, hogy az I. rendű alperes által a felperesnek írásban nyújtott tájékoztatás a jogszabályi előírások mellett az uniós követelményeknek is megfelelt. Az árfolyamkockázatot a fogyasztó adósra áthárító

szerződési feltétel a 2/2014. polgári jogegységi határozat 1. pontja értelmében a főszolgáltatást körébe tartozik, amelynek tisztességtelensége a 93/13. EKG Irányelv 4. Cikk (2) bekezdése alapján csak akkor vizsgálható, ha az nem érthető, nem világos. A felperesnek adott megfelelő tájékoztatásra figyelemmel érhetőnek és világosnak kell tekinteni a perbeli kölcsönszerződések esetében az árfolyamkockázatot teljes mértékben a felperesre hárító szerződési feltételeket, ez pedig kizárja e feltételek tisztességtelenségének a Ptk. 209. § (1) bekezdése szerinti vizsgálatát.

[33] A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla azt emeli ki, hogy az EUB C-186/16. és C-51/17. számú ítéletei szerint a tájékoztatásnak nemcsak a tagállami fizetőeszköz súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének lehetőségére kell felhívnia a fogyasztó figyelmét, hanem az alapján a fogyasztónak fel kell tudnia mérni a kockázatnak a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatását is, hogy annak ismeretében megalapozottan tudjon dönteni arról, hogy a kockázatra is figyelemmel vállalja-e a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeket. A tájékoztatással szemben nem követelmény ugyanakkor, hogy kifejezetten a fogyasztó korlátlan vagy felső határ nélküli kockázatviselését tartalmazza [C-227/18. számú végzés 38. pont]; elegendő, ha a tájékoztatás nem kelti azt a hamis látszatot, hogy a kockázat nem a fogyasztót, vagy nem kizárólag őt terheli, vagy hogy a kockázatot a fogyasztó csak korlátozott mértékben, egy bizonyos felső határ eléréséig köteles viselni. A perbeli kölcsönszerződésekhez tartozó kockázatfeltáró nyilatkozatok nem tartalmaznak ilyen, a kockázatviselés tényére és terjedelmére vonatkozóan a felperes megtevesztésére alkalmas közlést.

[34] Az I. rendű alperes mindkét külön okiratba foglalt tájékoztatójában átlátható módon ismertette a deviza átváltási mechanizmusának működését [C-26/13. számú ítélet 75. pont], tájékoztatása kiterjedt a forint leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására [C-186/16. számú ítélet 49-50. pont]. A tájékoztató a fogyasztó számára kedvező és kedvezőtlen változás lehetőségére egyaránt utalt, de nem azon a feltételezésen alapult, hogy a nemzeti fizetőeszköz és a kölcsön devizaneme közötti paritás a szerződés teljes időtartama alatt stabil marad [C-609/19. számú ítélet 53. pont], így nem volt félrevezetőnek tekinthető. Az EUB nem írta elő számszerűsített szimulációk kötelező alkalmazását. A C-609/19. számú ítéletében bármely, a fogyasztó kötelezettségvállalásának terjedelmére vonatkozó, a szolgáltató által közölt információval szemben azt fogalmazta meg követelményként, hogy járuljon hozzá ahhoz, hogy a fogyasztó az árfolyamváltozáshoz kapcsolódó hosszútávú kockázat, a devizában nyilvántartott kölcsönre vonatkozó szerződés megkötésével járó kockázatok valódi mértékét megértse.

[35] A kölcsönszerződések VII.2. pontja és a kockázatfeltáró nyilatkozatok is felhívták a felperes figyelmét az árfolyamváltozás kockázatára. Utóbbiak kitértek arra, hogy az árfolyam kedvezőtlen változása előre nem látható és ki nem számítható többletköltséget okozhat a felperesnek. Tartalmazták, hogy a deviza forinttal szembeni árfolyamának emelkedése esetén mind a tőkeösszeg, mind a törlesztőrészletek megfizetéséhez nagyobb forint összeg szükséges. Rögzítették, hogy a kamat mértékét a választott devizanem piaci viszonyai határozzák meg, és az I. rendű alperes nem vállal át az árfolyam- vagy kamatváltozásból eredő többletterhet.

[36] A tájékoztatások alapján a felperes számára egyértelmű kellett lennie, hogy fennáll az árfolyamváltozás kockázata, a kockázatot az jelenti, hogy a forint devizához viszonyított árfolyama gyengülhet, ez pedig azzal a következménnyel jár, hogy növekedhet a tőketartozás és a törlesztőrészletek forintban kifejezett összege. A tájékoztatás alapján átlagos fogyasztóként a felperesnek fel kellett ismernie az árfolyamváltozás kockázatának gazdasági következményeit, a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatását, és alappal nem gondolhatta, hogy az árfolyamváltozás kockázata nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli.

[37] Tekintettel arra, hogy a kifejtettek szerint a kölcsönszerződések árfolyamkockázat adósra való áthárítására vonatkozó rendelkezései nem voltak tisztességtelenek, ez okból a kölcsönszerződések semmissége nem volt megállapítható. A felmondások jogszerűségének megítélése során ezért kizárólag a DH2 törvény szerint tisztességtelenül felszámított összegek voltak a felperes javára értékelhetők a felmondások időpontjaiban ténylegesen fennállt tartozások összegének megállapítása során. Arra ugyanis a felperes megalapozottan hivatkozott a fellebbezésében, hogy a 4/2021. Polgári jogegységi határozat kimondta, hogy a DH2 törvény szerinti elszámolás nem zárja ki, hogy a bíróság a polgári jog szabályai szerint utólag vizsgálja, hogy alapos volt-e a pénzüintézet részéről a szerződésnek az adós fizetési késedelmére alapított felmondása.

[38] Az I. szerződés felmondására a DH2 törvény szerinti elszámolás után került sor. A perben 2018. október 25-én csatolt elszámolás adatai szerint a forintosítást követően a felperes által fizetendő törlesztő részletek összege 53.033 forint volt, ami a 3. melléklet szerint kizárólag ügyleti kamatot tartalmazott. Az előzőekben már hivatkozott, és a felperes által nem vitatott adatokat tartalmazó 2019. április 9-én becsatolt forgalmi kimutatás alapján az volt megállapítható, hogy a felperes 2014. szeptemberétől kezdődően a szerződés alapján fennálló törlesztési kötelezettségének egyáltalán nem tett eleget. 2015. évben kizárólag a DH2 törvény szerint tisztességtelenül felszámított, valamint a biztosítási összeg jóváírására került sor. Mindezek elszámolása ellenére a felmondást megelőző felszólítás időpontjában a felperesnek háromhavi törlesztőrészletet meghaladó mértékű tartozása állt fenn, a felmondás időpontjában pedig már több mint öthavi törlesztéssel volt elmaradva.

[39] Az I. rendű alperes a II. szerződést a DH2 törvény szerinti elszámolást megelőzően mondta fel. A DH2 törvény szerint a 2015. március 30-ig kiszámolt tisztességtelenül felszámított 788,59 euró összeg nem teljes egészében, csupán a 2014. szeptember 18-i felmondás időpontjáig számított arányos része erejéig volt a felperes javára figyelembe vehető. Azt azonban a szerződés szerinti törlesztőrészlet összegének (196,12 euró), illetve a felmondást megelőző fizetési felszólításban, valamint a felmondásban közölt adatoknak (590,25 euró lejárt tőketartozás, 1.092,12 euró ügyleti, 72,08 euró késedelmi kamat, valamint 40,73 euró kezelési költség) egybevetése alapján az elsőfokú bíróság ettől függetlenül helyesen állapította meg, hogy a felperes lejárt tartozása a felmondás időpontjában a tisztességtelenül felszámított összeg figyelembe vétele esetén is meghaladta háromhavi törlesztőrészlet összegét.

[40] Az elsőfokú eljárás során a felek által közölt adatokból nem következett, hogy az I. rendű alperes a felperesnek a két kölcsönszerződéshez kapcsolódó teljesítéseit egységesen számolta el. A felperes először a másodfokú tárgyaláson hivatkozott arra, hogy azonos fizetési folyószámlára teljesített befizetései folytán nem állapítható meg, hogy melyik kölcsön esetében volt túlfizetése, vagy késedelme, ami így olyan új ténynek minősült, melynek vizsgálatát a Pp. 235. § (1) bekezdése kizárta.

[41] A Ptk. 525. § (1) bekezdésének e) pontja alapján csak az adós súlyos szerződésszegése adhat alapot a szerződés azonnali hatályú felmondására. Ehhez képest a kölcsönszerződések VI.2. pontjába foglalt azon kikötés, miszerint az adós bármilyen, akár csekély mértékű fizetési késedelme is lehetővé tette az I. rendű alperes számára a szerződés azonnali hatályú felmondását a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a felperes hátrányára állapította meg a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit. Ezeknek a kikötéseknek a Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján fennálló tisztességtelensége ugyanakkor a felmondások joghatását nem befolyásolta, A felperesnek ugyanis mindkét szerződés alapján olyan mértékű volt a lejárt tartozása, amelyekhez képest a Ptk. 525. § (1) bekezdésének e) pontja alapított azonnali hatályú felmondás – a 4/2021. PJE határozatban kifejtettek szerint is – arányos jogkövetkezménynek minősült.

[42] Az I. rendű alperes felmondásainak a tartalma nem volt hiányos, ezért a felperes arra is alaptalanul hivatkozott, hogy azok emiatt nem voltak joghatás kiváltására alkalmasak. A felmondásaiban ugyanis az alperes egyértelműen megjelölte a felmondás okát, és a felmondások tartalmazták a felperes lejárt tartozásainak összegét is. Megjegyzi a Fővárosi Ítéltábla, hogy – a GK. 16. számú állásfoglalásban kifejtettekben is következően – amennyiben a felmondásban hivatkozott szerződésszegés tényszerűen fennáll, a felmondás okának esetlegesen azzal nem koherens megjelölése önmagában a felmondást nem teszi jogszerűtlenné.

[43] A felperes a kölcsönszerződések érvénytelenségének jogkövetkezményeként a felmondás, illetve elszámolás eredményeként fennálló tartozásához képest – az I. szerződés esetében 9.574.135 forint (10.281.350 forint – 707.215 forint), a II. szerződés esetében 4.950.201 forint (7.029.099 forint – 2.078.898 forint) – összesen 14.524.336 forint megfizetése alól kívánt keresete szerint mentesülni. A Pp. 24. § (1) bekezdése alapján ez az összeg jelentette a pertárgy értékét, amely az Itv. 39. § (1) bekezdése és 42. § (1) bekezdés a) pontja szerint a kereseti illeték számításának alapját képezte. Az elsőfokú bíróság nem ilyen összegű kereseti illeték viselése felől rendelkezett, ezért ítéletének erre vonatkozó rendelkezését a Fővárosi Ítéltábla helyesbítette.

[44] A kifejtettek alapján pedig ezzel a pontosítással a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[45] Az eredménytelenül fellebbező felperest az Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az I. és III. rendű alperesek javára, a képviselőjük fellebbezési eljárásban kifejtett tevékenységéhez mérten mérsékelt összegben megállapított, áfát tartalmazó ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség fizetésére. A felperes személyes költségmentességére figyelemmel a fellebbezési illetékről pedig úgy rendelkezett, hogy azt a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2022. március 22.

dr. Lente Sándor s.k.
s.k.

dr. Csóka István s.k.

dr. Istenes Attila

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró